

SECCIÓ HISTÒRICO-ARQUEOLÒGICA

La Secció ha renovat el seu Consell de Govern en les eleccions del 27 de setembre, el qual ha quedat format de la manera següent:

President:	Manuel Mundó i Marcet
Vicepresident:	Albert Balcells i González
Tresorer:	Xavier Barral i Altet
Secretària:	Maria Teresa Ferrer i Mallol

La Secció ha hagut de lamentar el traspàs del membre emèrit senyor Joan Ainaud i de Lasarte († 5 de novembre de 1995).

Cal destacar que, en el Ple del proppassat 10 d'abril, el senyor Joaquim Molas va ésser readmès com a membre numerari de l'Institut, i per tant, torna a ésser membre actiu de la Secció.

La Secció Històrico-Arqueològica ha dut a terme, durant el curs 1995-1996, una sèrie d'activitats que queden resumides tal com segueix.

La Secció s'ha reunit, com és habitual en tots els cursos, en sessions ordinàries de treball, les quals han tingut lloc els dies 13 de setembre, 11 d'octubre, 15 de novembre i 15 de desembre de 1995; 24 de gener, 14 de febrer, 13 de març, 17 d'abril, 22 de maig i 12 de juny de 1996; i, a més, en les extraordinàries del 27 de setembre de 1995 i del 6 de març de 1996.

A partir del Ple de l'IEC del 17 de juny de 1996 s'han incorporat a la Secció quatre nous membres numeraris: la senyora Núria de Dalmases i Balañà, el senyor Marc Mayer i Olivé, el senyor Antoni Riera i Melis i el senyor Narcís Soler i Masferrer. També s'hi ha incorporat un nou membre corresponent: la senyora Dolors Bramon i Planas.

La presentació davant el Ple de les persones proposades fou a càrrec dels membres següents: el senyor Xavier Barral informà sobre el senyor Marc Mayer i la senyora Núria de Dalmases; la senyora Maria Teresa Ferrer informà sobre el senyor Antoni Riera i Melis; el senyor Josep Guitart informà sobre el senyor Narcís Soler i Masferrer, i el senyor Joan Vernet informà sobre la senyora Dolors Bramon.

A més de les activitats de tràmit, execució i revisió d'acords, seguiment del pressupost, preparació de publicacions, etc., la Secció ha emès els informes que detallem a continuació.

Informes

La Secció ha emès sis informes preceptius sobre els expedients de declaració com a bé cultural d'interès nacional (BCIN), sol·licitats a l'IEC per la Direcció General del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Informes d'expedients en la categoria de monument històric

Ajuntament d'Agramunt, església de Santa Helena, Vapor Vell de Sants.

Informes d'expedients sobre delimitació de l'entorn de protecció

Ajuntament d'Agramunt, Casa Salvador Dalí, castell de Verdera, església de Santa Helena, església de Santa Maria d'Agramunt, monestir de Sant Pere de Rodes.

Informes d'expedients en la categoria de zona arqueològica

Oppidum ibèric de Burriac, la Punta de Castell, vil·la romana de l'Espelt.

També ha dictaminat divuit escuts heràldics i nou banderes, després d'haver estudiat els expedients presentats a l'IEC per la Direcció General d'Administració Local del Departament de Governació de la Generalitat de Catalunya.

Escuts heràldics municipals dictaminats

Algerri, Badia del Vallès, Campelles, Campins, Canejan, Cànoves i Samalús, Gimènells i el Pla de la Font, Girona, Marganell, Masllorenc, Masquefa, Mieres, Monistrol de Calders, Pontils, Sudanell, Tàrraga, Veciana.

Banderes municipals dictaminades

Caldes de Malavella, Camós, Fullella, Montcada i Reixac, Montmany-Figaró, Omells de na Gaia, Pinós, Vilamós, Vilaür.

El senyor M. Mundó i el senyor E. Casassas, per part de l'IEC, juntament amb dos representants de la Biblioteca de Catalunya, feren el seguiment del Conveni entre l'IEC i la Biblioteca de Catalunya. Després de dues reunions, signaren uns «aclariments reglamentaris» al Conveni, firmats el 19 de desembre de 1995 i elevats tot seguit a la Presidència de l'IEC i a la Direcció de la Biblioteca de Catalunya.

El programa de la Secció La Mancomunitat de Catalunya i l'Autonomia (1914-1925), portat a terme per Albert Balcells amb la col·laboració d'Enric Pujol i Jordi Sabater, va ser acabat l'any passat i es va signar un contracte de coedició entre l'Institut i Edicions Proa (Enciclopèdia Catalana). Actualment l'obra està en premsa, i la seva aparició és imminent. Està prevista per al novembre. Ocupa un dens volum de sis-cents planes, que forma part de les monografies de la Secció. Hi són estudiats els antecedents de la Mancomunitat des del segle XIX. S'hi analitzen la vida política de la institució, la seva estructura interna, la campanya autonomista de 1918-1919 amb les seves conseqüències, l'obra de la Mancomunitat al llarg dels seus deu anys d'existència; els telèfons, l'atenció dels malalts mentals pobres, les primeres biblioteques populars, el foment del cooperativisme agrari.

Aquesta obra serà de referència obligada; amb ella, la Secció i l'Institut demostren el seu interès per la història contemporània de Catalunya.

El senyor Joan Vernet amb la col·laboració de la membre corresponent senyora Dolors Bramon, segueix aplegant material per a la publicació dels textos àrabs referents a la Catalunya medieval.

Treballs conjunts amb d'altres seccions

Diversos membres de la Secció han intervingut en la revisió de propostes de termes referents a matè-

ries que són competència de la Secció Històrico-Arqueològica per al *Diccionari de la llengua catalana* de l'IEC que estan revisant les Oficines Lexicogràfiques de la Secció Filològica.

Comissions

El senyor Josep Guitart forma part de la Comissió d'Investigació de l'Institut.

El senyor Albert Balcells formà part, com a representant de la Secció, de la Comissió de Reforma del Reglament de règim interior de l'Institut.

El senyor Manuel Riu i Riu representà la Secció en la Comissió per a commemorar el 90è aniversari de la creació de l'IEC.

Actes acadèmics

La Secció convocà el 9 d'octubre de 1995 una taula rodona per a tractar del conjunt arqueològic paleocristià, aparegut darrerament a Tarragona, que es trobava en perill de destrucció. En resultà una declaració que es donà a la premsa i s'adreçaren cartes al M. Hble. senyor President de la Generalitat i a l'Hble. senyor Conseller de Cultura sobre l'afer.

El dia 4 de març de 1996 se celebrà l'acte d'homenatge a Ferran Soldevila, amb motiu de la nova edició del llibre *Pere el Gran*, a cura de la senyora M. Teresa Ferrer. L'acte tingué dues parts: la presentació de l'obra, pel senyor Manuel Mundó i la senyora M. Teresa Ferrer, i una conferència sobre «Ferran Soldevila i l'Institut d'Estudis Catalans», a càrrec del senyor Albert Balcells. Entre altres familiars, assistí a l'acte el senyor Gerard Soldevila, fill de l'homenatjat, que vingué expressament de Suïssa.

En les sessions ordinàries de la Secció s'han portat a terme les comunicacions científiques següents: «El jaciment romà de Guissona», pel Sr Josep Guitart; «Perspectives de futur de la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics», pel senyor Miquel Crusafont; «La Societat Catalana d'Estudis Hebraics», i «El present i el futur de la Catalunya romànica», pel senyor Antoni Pladevall.

El senyor M. Mundó participà en la taula rodona sobre els arxius de Salamanca que tingué lloc a la Universitat Catalana d'Estiu, a Prada de Conflent, el dia 18 d'agost d'enguany.

El senyor Albert Balcells i la senyora Dolors Genovès han impartit el curs sobre la història contemporània de Catalunya a la televisió, dins les activitats de la Universitat Catalana d'Estiu a Prada. Aquest curs ha estat patrocinat pel Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya.

Publicacions

IV Reunió d'Arqueologia Cristiana Hispànica [Actes de la IV Reunió d'Arqueologia Cristiana Hispànica (Lisboa, 28 de setembre - 2 d'octubre de 1992)]. Barcelona, 1995. (Monografies de la Secció Històrico-Arqueològica; IV)

Epistolari de M. Milà i Fontanals. Correspondència recollida i anotada per Lluís Nicolau d'Olwer. [Presentació a càrrec del senyor Manuel Jorba, índex onomàstic i revisió de l'edició a cura de la senyora Eulàlia Duran]. Barce-

lona, 1995, 174 p. (Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica; XLVII).

SOLDEVILA, Ferran. *Pere el Gran*. Barcelona, 1995. (Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica; XLVIII). Vol. 1: *Primera part: L'Infant*, 485 p. Vol. 2: *Segona part: El regnat fins a l'any 1282*, 308 p. Reedició facsímil dels volums publicats (1950-1962) i nova edició de dos capítols inèdits, amb un índex de tota l'obra a cura de la senyora M. Teresa Ferrer, que hi ha posat el pròleg.

PROGRAMES DE RECERCA

▼
Centre d'Art Romànic Català (ARCAT)

Director: Joan-F. Cabestany i Fort

La tasca portada a terme en el curs 1995-1996 ha consistit en:

1. *Estudi de fonts bibliogràfiques*

S'ha dut a terme l'estudi de 20 fonts bibliogràfiques i 15 documents procedents de l'Arxiu Capítular de Girona. Aquest estudi ha suposat ampliar i completar l'anàlisi historicodocumental i arquitectònica d'un total de 353 edificis. Aquests, estudiats per comarques, són: Alt Empordà, 169; Alt Urgell, 3; Alta Ribagorça, 2; Andorra, 4; Baix Empordà, 77; Berguedà, 2; Noguera, 24; Osona, 2; Pallars Sobirà, 2; Rosselló, 1; Selva, 1; Vall d'Aran, 2; Vallès Occidental, 1; Vallès Oriental, 1; Vallespir, 1.

2. *Estudi de les capelles castelleres dedicades a Sant Miquel de la Marca del Gaià i del Penedès (s. X-XI)*

En convocar-se a Cuixà les Journées Romanes de l'any 1996, amb el tema de «Les anges et les archanges dans l'art et la société à l'époque préromane et romane», vàrem pensar que hi havia una de les atribucions de l'arcàngel sant Miquel que es relacionava amb la gent que vivia en un territori de frontera militar com era la Marca. Es tracta d'un personatge amb el caràcter de protector dels guerrers que defensaven els castells, i és per això que freqüentment l'advocació de les esglésies d'aquest tipus de població era la de sant Miquel.

A partir d'aquesta proposta, vàrem consultar la base de dades ARCAT, per tal de veure quines eren les esglésies romàniques amb l'advocació de sant Miquel dins de les sis comarques de la Catalunya central, amb els resultats següents: Anoia, 13 esglésies; Bages, 11; Berguedà, 12; Osona, 10; Ripollès, 6; Solsonès, 14.

Vàrem observar que bona part d'aquestes esglésies dedicades a sant Miquel, estaven construïdes a l'interior o al costat del recinte d'un castell. Un cop realitzada una acurada recerca de tots els castells de la comarca de l'Anoia, vàrem inventariar un total de 78 castells, els quals, un cop revisats, van quedar reduïts a 48 castells termenats. D'aquest 48 castells, només es coneix l'existència de capelles en 14 d'ells, i en 9 dels casos la seva advocació correspon a sant Miquel. Pel que fa a les comarques de l'Alt Camp i el Penedès, el total de castells és de 27, i es conserven només 11 capelles, 8 de les quals estan dedicades a sant Miquel.

Per concloure, direm que, dels 78 castells estudiats, solament 28 conserven, o tenim documentada, la capella castellera, i que l'advocació de 20 d'aquestes 28 capelles, ho és a l'arcàngel sant Miquel.

La informació aportada per la nostra ponència va motivar la petició, per part del comitè organitzador, de la publicació del treball en el pròxim número dels *Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*.

3. *Creixement del Corpus d'edificis religiosos dels segles IX al XIII*

Durant el curs 1995-1996 l'increment ha estat de 122 noves esglésies (Alt Camp, 5; Alt Empordà, 16; Alt Penedès, 6; Anoia, 15; Bages, 5; Baix Empordà, 18; Berguedà, 4; Conflent, 1; Selva, 1; Noguera, 3; Osona, 35; Ripollès, 3; Solsonès, 5; Vallès Occidental, 1; Vallès Oriental, 3; Vallespir, 1), amb un total de 2.671 edificis codificats.

4. *Enriquiment dels diferents grups de documentació*

La bibliografia consultada ha permès aportar informació d'un total de 353 esglésies.

5. *Buidatge i introducció de documentació*

Durant el període comprès entre els mesos de març i juliol del curs 1995-1996 s'han analitzat 32 documents. Cadascun d'ells pressuposa la realització de les tasques següents:

- Recerca de la documentació dels diferents edificis inventariats.
- Transcripció de les fonts documentals originals en llatí.
- Revisió de les transcripcions i traduccions al català dels documents ja publicats pels autors consultats.
- Traducció al català dels documents no traduïts anteriorment.
- Introducció a l'ordinador de la informació analitzada.

Cal assenyalar que d'aquests 32 documents, 18 han estat transcrits i traduïts al català per ARCAT, 13 només traduïts i 1 introduït a l'ordinador procedent d'una traducció realitzada per A. Pladevall i Font.

6. *Àrea d'anàlisi arquitectonicoartística: treball de camp*

Enguany s'han visitat un total de 38 edificis: Santa Maria del Castell de Cubells, Sant Pere de Cubells, Sant Miquel de Cubells, Mare de Déu del Salgar, Santa Maria de Cistella, Sant Martí de Vilarig, castell de Vilarig, Santa Maria de Lledó d'Empordà, capella de Sant Esteve del castell de Llers, Sant Pau de Riu-sec, Sant Feliu d'Arraona, Sant Genís de Taradell, Sant Vicenç de Torelló, Sant Esteve de Tavèrnoles, Sant Vicenç de Malla, Sant Jaume de Viladrover, Sant Vicenç d'Espinelves, Santa Eugènia de Berga, Santa Maria de Seva, Sant Pere de Vic, Sant Pere de Camprodon, Sant Cristòfol de Beget, Santa Cecília de Molló, Santa Justa i Santa Rufina de Prats de Molló, Sant Pere de Gelida, Sant Miquel de Gelida, Sant Miquel d'Olèrdola, Sant Miquel de Marmellà, Sant Miquel de Queralt, Sant Esteve de Farriols, Sant Jaume de Queralt, Castell de Queralt, Sant Romà, Castell de Miralles, Santa Maria de Miralles, Santa Maria de Santa Perpètua de Gaià, Sant Miquel de Calaf, Sant Vicenç d'Aguiló.

7. Publicacions

CABESTANY I FORT, Joan-F. «Sant Pere de Camprodon: l'església, vestigi d'un monestir», a *Art i cultura als monestirs del Ripollès*. Barcelona: Associació d'Amics dels Monestirs del Ripollès, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995, p. 89-101.

— «El castell i la parròquia de Santa Maria de Foix. Una aproximació als seus orígens», *Circular d'Amics de l'Art Romànic* [Barcelona], núm. 147 (novembre 1995), p. 227-228.

CABESTANY I FORT, Joan-F.; MATAS I BLANXART, M. Teresa. «Aproximació a les tipologies constructives dels campanars romànics a Catalunya

(s. XI-XII)», *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa* [Cuixà], vol. XXVII (1996), p. 25-32.

MATAS I BLANXART, M. Teresa. «Santa Maria del castell de Cubells», *Circular d'Amics de l'Art Romànic* [Barcelona], núm. 152 (abril 1996), p. 28-32.

— «Santa Maria de Lledó d'Empordà», *Circular d'Amics de l'Art Romànic* [Barcelona], núm. 153 (maig 1996), p. 36-39.

— «Santa Maria d'Espira de l'Aglí», *Circular d'Amics de l'Art Romànic* [Barcelona], núm. 154 (juny 1996), p. 43-46.

8. Assistència a sessions científiques

Els dies 15 i 16 de setembre varen tenir lloc els actes d'inauguració de la restauració de l'església preromànica de Sant Quirze de Pedret (Berga), acte al qual fou convidat el doctor Joan-F. Cabestany i Fort com a director del Centre d'Art Romànic Català (ARCAT).

El dia 14 de març de 1996 el director del Centre d'Art Romànic Català (ARCAT), doctor Joan-F. Cabestany i Fort, presentà la conferència titulada «Marata, història d'una parròquia del Vallès a l'època medieval (s. X-XV), dins el Cicle d'història i vida del Vallès (s. IV-XVIII)» celebrat a Marata.

El dia 20 de març de 1996 l'Arxiu la Unió Excursionista de Catalunya de Sants va organitzar una exposició fotogràfica al Centre Cívic Pati Llimona, amb el tema: *Arquitectura religiosa romànica: els monestirs*. El parlament inaugural fou a càrrec del doctor Joan-F. Cabestany i Fort, com a director del Centre d'Art Romànic Català (ARCAT).

Participació del doctor Joan-F. Cabestany i Fort en el V Seminari sobre l'Art Romànic de Besalú (5, 6 i 7 de juliol de 1996), amb la conferència titulada: «Una església singular: Sant Cristòfol de Beget».

El dia 10 de juliol de 1996 el doctor Joan-F. Cabestany i Fort i la col·laboradora d'ARCAT, senyora Annabel López i Gómez, foren convidats per la Universitat Nacional d'Educació a Distància (UNED) a participar en la 4a Universitat d'Estiu de Terrassa, dins el curset organitzat per la Facultat de Geografia i Història, i dedicat als moviments de població en el Vallès, amb la ponència titulada «Poblament i emigracions/immigracions a l'època medieval. Les seves repercussions en la història de la cultura i l'art».

Assistència del director i la coordinadora del Centre d'Art Romànic Català (ARCAT) a les Journées Romanes de Cuxa (8-16 de juliol de 1996), dedicades enguany a «Les anges et les archanges dans l'art et la société à l'époque préromane et romane».

9. Connexions amb el Centre d'Art Romànic Català (ARCAT)

El Centre d'Informació i Documentació Científica (CINDOC), dependent del Consell Superior d'Investigacions Científiques de Madrid (CSIC), està connectat amb la base de dades ARCAT des de desembre de 1993.

La Xarxa de Biblioteques dels Museus d'Art de Catalunya, dependents del Museu Nacional d'Art de Catalunya, està connectada amb la base de dades ARCAT des de novembre de 1995.

▼ Catalunya Carolíngia

Directors: Josep M. Font i Rius
 Manuel Mundó i Marcet
 Manuel Riu i Riu
 Antoni Pladevall i Font

Les reunions plenàries dels quatre membres de la Secció Històrico-Arqueològica susdits amb els equips que hi treballen han estat quatre: 3 de novembre de 1995 i 9 de febrer, 26 d'abril i 29 de juny de 1996. Els col·laboradors, per comtats, hi han exposat la feina i s'hi han discutit els problemes que sorgien d'ací i d'allà. Els responsables han lliurat aquest curs els documents transcrits i nets, tal com es resumeix per comtats.

Comtats d'Osona-Manresa

La col·lecció documental corresponent ha quedat enllestida amb un total de 1.870 documents (431 de lliurats durant el mateix curs). Estan en marxa la redacció de la introducció i els índexs que deien pensar que a primeries de l'any 1997 podrà ja lliurar-se a la impremta; la previsió és de formar almenys dos volums.

Comtat de Barcelona

En aquest curs s'ha donat un pas decisiu en la preparació documental d'aquest diplomatar, amb l'elaboració definitiva de 112 documents que, afegits als d'anys anteriors, donen un total de 878 documents lliurats. Pràcticament resta pendent tan sols la recol·lecta del fons de l'Arxiu Capitular de Barcelona.

Comtats de Girona, Besalú, Empúries i Peralada

Reunits ja virtualment tots els documents d'aquests comtats, prossegueix la revisió paleogràfica i diplomàtica. Per finir l'elaboració crítica textual dels 506 documents gironins i limítrofs, els senyors Manuel Rovira i Sebastià Riera han mantingut periòdiques reunions de treball amb el senyor Mundó, responsable de la revisió general dels documents en els aspectes històric i filològicolingüístic i, a més, des del curs passat, amb el senyor Ramon Ordeig. Aquesta tasca es confia tenir-la enllestida també en finalitzar el pròxim curs 1996-1997.

La documentació dels comtats d'Urgell i Cerdanya i la dels de Rosselló i limítrofs espera rebre, al seu dia, una empremta dels senyors Riu i Riu i Ponsich, respectivament. I, pel que fa als primers, també està prevista la col·laboració del senyor Ordeig, un cop llesta la tasca corresponent als comtats d'Osona-Manresa que fins ara aquest ha tingut al seu càrrec.

▼ Repertori de manuscrits catalans del segle XVI (1474-1620)

Directora: Eulàlia Duran i Grau

S'ha iniciat una línia d'investigació amb el nom de «Repertori de manuscrits catalans del segle XVI» (1474-1620). Es tracta de relacionar els manuscrits d'autors catalans (en l'idioma que sigui) escrits o copiats en el període objecte de l'estudi. El material serà distribuït per biblioteques. Aquesta línia reprèn un anterior projecte de la Secció, amb objectius més restringits que no el present, iniciat sota la direcció de Joaquim Molas, en el qual participaren Eulàlia Duran, Albert Rossich i August Bover. Durà dos anys, però quedà truncat per motius pressupostaris.

L'actual línia conflueix amb un projecte d'investigació PB 93-0053 de la Universitat de Barcelona finançat pel Ministeri d'Educació i Ciència «La cultura literària catalana moderna (segle XVI) en la tradició manuscrita i en la impremta». El Ministeri paga el material i els desplaçaments. La Secció Històrico-Arqueològica s'hi ha incorporat aquest curs, i hi aporta un becari (2.000.000 de pessetes).

La previsió del ritme de treball és la següent: publicació d'un volum cada any a partir del 1997 fins al 2000 (un total de quatre o cinc volums). Està previst que els volums tinguin un format similar al dels volums de l'*Arxiu de Textos Catalans Antics*, d'una mitjana de 500 pàgines per volum. El lliurament a la producció de cada volum serà abans del 30 de març de cada any (disquet degudament revisat, amb índex inclosos i còpia impresa), perquè pugui ser publicat dins el mateix any. Els índexs onomàstics de cada volum remetran a la biblioteca i al número de signatura del manuscrit per evitar confeccionar l'índex sobre paginades. La distribució de les biblioteques per volums està previst que sigui la següent: I, Barcelona; II., Catalunya-Balears; III, País Valencià; IV, Espanya i Europa (principals biblioteques). Com a complement del darrer volum, està prevista una relació sumària d'edicions d'autors catalans del període estudiat, per donar constància de tota la producció, ja que molts autors tenen obra manuscrita i impresa o només impresa, una relació de la bibliografia citada *in extenso* i un índex onomàstic general de tots els volums.

En el moment de redactar aquesta nota el treball, s'està iniciant, i per això la relació d'activitats queda reduïda a una descripció dels objectius del projecte.

▼ Recerca arqueològica a Guissona

Directors: Josep Guitart i Duran
Joaquim Pera i Isern

La recerca arqueològica de la ciutat romana de Iesso (Guissona) ha rebut enguany un impuls institucional considerable amb la constitució del consorci Patronat d'Arqueologia de Guissona, responsable a partir d'ara de la gestió i potenciació d'aquest important jaciment arqueològic de la Catalunya interior.

L'IEC ha estat un dels membres fundadors d'aquest consorci, conjuntament amb l'Ajuntament de Guissona, la Diputació de Lleida, el Consell Comarcal de la Segarra, la Universitat Autònoma de Barcelona i l'Associació Amics de Iesso (Guissona).

L'objectiu inicial i prioritari del patronat és la consolidació del Parc Arqueològic de Guissona i del seu museu monogràfic, així com la continuació de l'excavació i l'estudi del jaciment.

La Secció Històrico-Arqueològica ha assumit enguany, en el marc d'aquesta col·laboració, la confecció de la planimetria del jaciment i part de la documentació arqueològica.

▼ Repertori dels catàlegs d'exposicions individuals d'art a Barcelona (1900-1939)

Responsable: Francesc Fontbona i de Vallescar

Aquest projecte consisteix en la catalogació de tots els catàlegs de mà d'exposicions individuals d'art celebrades a Catalunya entre la fi del segle XIX i el final de la Guerra Civil, existents a biblioteques públiques de Barcelona.

És un tipus d'imprès molt interessant pel seu contingut informatiu, però molt descontrolat a causa de la seva escassa entitat bibliogràfica, motiu pel qual sovint no ha estat prou valorat a les biblioteques, que no solen registrar-los ni catalogar-los, i per tant, ara és difícil de localitzar.

Hi ha documents d'aquest tipus a la Unitat Gràfica de la Biblioteca de Catalunya, a l'Institut Municipal d'Història de Barcelona, a la Biblioteca General d'Història de l'Art i a alguns altres fons menors.

El material de la Unitat Gràfica de la Biblioteca de Catalunya està ja catalogat de fa temps per les bibliotecàries Marta Tort i Montserrat Navarro. Quan estiguin també catalogats els dels altres fons, tindrem una eina de consulta molt important per al coneixement detallat i pas a pas de la vida artística catalana de la primera part del segle XX, en la qual s'especificaran, sota la fitxa de cada document, els llocs on pot ser consultat directament.

Actualment, la bibliotecària Antònia Montmany ha catalogat ja tot el fons de l'Institut d'Història Municipal i està procedint a entrar-lo a l'ordinador, on s'ajuntarà al fons ja catalogat de la Unitat Gràfica de la Biblioteca de Catalunya.

En etapes posteriors, es procedirà a la catalogació dels altres fons semblants, i a la revisió del conjunt per a deixar-lo llest per a la seva publicació. Si en enllestir la feina proposada encara tenim coneixement d'altres fons del mateix tipus en mans privades que continguin exemplars inexistents a cap dels fons públics ja catalogats aleshores, seran incorporats al conjunt, a fi d'aconseguir un corpus tan complet com sigui possible.

▼ Obra completa d'Enric Prat de la Riba

Directors: Albert Balcells i González
Josep Maria Ainaud i de Lasarte

Aquest és un programa nou. Després d'un intens treball a l'arxiu Prat de la Riba, que es troba a l'Arxiu Nacional de Catalunya, i de despull hemerogràfic, el programa es troba gairebé a la tercera part de la seva realització. S'estan transcrivint discursos, conferències i altres textos inèdits, que ocupen de moment, uns cent cinquanta fulls mecanografiats. S'ha previst la publicació en dos volums, però podria ser que en calguessin tres. El primer volum comprendrà la introducció general, una breu biografia de

Prat de la Riba acompanyada d'una cronologia i un estudi sobre l'evolució del pensament polític de l'autor a més dels seus textos escrits entre 1887 i 1905, acompanyats d'algunes notes sobre el context. Possiblement, el primer volum estarà llest a finals de l'any 1997. Aleshores es passarà a treballar sobre el segon volum, que continuarà la compilació dels textos fins als darrers, que daten de 1917, any de la mort de Prat de la Riba. Aquest volum anirà acompanyat d'una bibliografia exhaustiva sobre les edicions d'obres de Prat de la Riba i sobre els articles i llibres publicats sobre la seva figura i la seva tasca.

Corpus documental de les relacions internacionals de la Corona d'Aragó

Directors: Maria Teresa Ferrer i Mallol
 Manuel Riu i Riu

Atès que no hi ha un corpus documental que agrupi els tractats internacionals i els documents de negociació diplomàtica: memorials per a ambaixadors, correspondència amb ambaixadors, etc., caldria fer una col·lecció sistemàtica, en edició crítica i amb bons índexs.

El marc cronològic del nostre projecte és l'edat mitjana. S'iniciarà en el s. XII i conclourà a la mort de Ferran el Catòlic. Considerem que serà una eina de treball imprescindible, atesa la dispersió actual de fonts i la molt diversa fiabilitat de les edicions existents, i creiem que serà una obra de prestigi, ja que interessarà nombrosos països d'Europa i del nord d'Àfrica; per tant, tindrà un gran ressò internacional.

Atès que el programa ha començat aquest any, s'ha estat treballant fins ara només sobre les fonts bibliogràfiques. S'està recollint les edicions dels diferents tractats i la documentació complementària referents a Castella, Navarra, Portugal, França, els estats italians i els països musulmans.

Forma Orbis Romani (FOR) - Tabula Imperii Romani (TIR)

Director: Josep Guitart i Duran

Antecedents

La proposta d'aquest programa va sorgir com a conseqüència de la participació activa de l'Institut d'Estudis Catalans en el corresponent Comitè Internacional de la Unió Acadèmica Internacional, recollint la iniciativa recent d'aquest Comitè d'anar cap al relançament i la fusió de dos vells projectes de la UAI: la Tabula Imperii Romani i la Forma Orbis Romani.

El projecte Tabula Imperii Romani es proposava inicialment la preparació d'un mapa de l'Imperi romà a partir de cinquanta-sis fulls a l'escala 1:1.000.000, sobre la base dels mapes internacionals del món a la mateixa escala. Els fulls de la TIR van acompanyats d'un índex que proporciona les dades històriques i bibliogràfiques indispensables per a cada localitat indicada al mapa. Aquest projecte representa un valor no només per a la geografia, sinó també per a la comprensió de la història, de l'arqueologia i dels lligams comercials del món romà antic. L'IEC ha col·laborat en els darrers anys amb el Comitè

Espanyol de la TIR en la confecció dels fulls corresponents a Hispània i ha elaborat directament el full K-31/J-31 (Pirineus orientals - Balears) que en aquests moments s'està imprimint.

El projecte Forma Orbis Romani fou concebut per desenvolupar la mateixa línia, però a una escala més petita, 1:25.000, i incorpora els estudis topogràfics de tots els vestigis del món antic que han subsistit fins avui. Diversos països, com per exemple Itàlia i França, han desenvolupat àmpliament aquest projecte, que a més del seu alt valor científic, constitueix un element molt útil per a l'adequada gestió del patrimoni arqueològic. L'IEC fou pioner en la participació en aquest projecte, ja que abans de 1936 publicà un primer volum de la *Forma Conventus Tarraconensis*, preparat per J. de C. Serra Ràfols, però les vicissituds posteriors la van interrompre.

La iniciativa del Comitè Internacional s'encamina cap al relleu i pràcticament fusió dels dos projectes, aprofitant les àmplies possibilitats que l'aplicació de la informàtica proporciona en el camp de la cartografia antiga. L'IEC està en condicions de tenir un paper rellevant en la nova etapa que ara s'inicia.

Objectius

Pel que fa a la Tabula Imperii Romani, l'esmentat full K-J1, elaborat per l'IEC en el marc del Comitè Espanyol de la TIR, queda lògicament incomplet en la versió actual pel que fa a la part del full corresponent al sud de França. En el marc del Comitè Internacional de la TIR s'ha plantejat la possibilitat de prendre aquest full com a prototip de la nova fase de la TIR, mitjançant la col·laboració i el protagonisme de l'Institut d'Estudis Catalans i l'Acadèmia d'Inscripcions i Belles Lletres de França, amb la participació del Comitè Internacional per fixar l'aplicació de les noves tècniques i l'elaboració de la normativa aplicable després en els fulls successius. Aquesta és la tasca que l'IEC es fixa com a objectiu a mitjà termini.

Pel que fa a la Forma Orbis Romani, es tracta de posar les bases per reiniciar la tasca començada fa anys per Serra Ràfols. L'àmbit territorial que el projecte es proposa abastar és el dels Països Catalans; per això caldrà comptar amb la col·laboració d'equips de recerca de les diverses universitats d'aquest territori. L'IEC constituirà un comitè responsable, amb la participació d'investigadors representatius dels diferents territoris, per tal de dirigir i coordinar el desenvolupament del programa.

Per a la primera fase, que tindrà una duració de tres anys, es portarà a terme l'elaboració dels dos primers fulls, mitjançant els quals es posarà a punt la metodologia a emprar en el desenvolupament futur del programa, es crearà i s'ajustarà la infraestructura organitzativa i material necessària i es fixaran els mecanismes de col·laboració entre l'equip de direcció i coordinació i els diferents grups de treball.

▼
Corpus de manuscrits catalans medievals il·luminats

Directors: Manuel Mundó i Marçet
Xavier Barral i Altet

La il·luminació dels manuscrits és una de les manifestacions més refinades de l'art medieval. Catalunya i els països de la seva mateixa cultura durant l'edat mitjana han produït un nombre considerable de còdexs il·luminats, sovint d'una bellesa i perfecció que competeixen amb les millors escoles d'Europa; encara que, però, en quantitat no s'equiparin amb els de països com Itàlia, França, Anglaterra, Flandes o els països germànics.

La feina immediata és quantificar i localitzar tot el material (un any de treball).

SOCIETATS FILIALS

▼
Amics de l'Art Romànic

Junta Directiva

President:	JOAN-F. CABESTANY I FORT
Vicepresidenta:	M. TERESA MATAS I BLANXART
Secretari:	DAVID DALMASES I PONS
Tresorera:	ÀNGELA MAJÓ I RAIS
Vocals:	JOSEP M. DOMINGO I ABADIA ROSA ALCOY I PEDRÓS PERE BESERAN I RAMON JORDI CAMPS I SÓRIA FERNANDO LANDA I MARTÍNEZ MARIA PORTER I MOIX

Vocal delegat
de Sabadell:

FELIU CARRERAS I VIDAL

Delegat de l'IEC:

ANTONI PLADEVALL I FONT

Nombre de socis:

479

Durant el curs 1995-1996, dinovè d'existència d'Amics de l'Art Romànic, s'han produït, a més de les activitats habituals de l'entitat, esdeveniments especialment remarcables com la celebració del cinquè Col·loqui sobre *Les catedrals catalanes. Arquitectura i art medievals*, el qual tingué una extraordinària acollida pel que fa a l'aportació científica dels treballs presentats.

Un altre esdeveniment important fou la publicació del volum VII de la revista *Lambard. Estudis d'Art Medieval*, on es recull, entre altres articles, el text del primer Premi Amics de l'Art Romànic, convocat en el *LXIII Cartell de premis* de l'IEC (1993) i atorgat el 21 d'abril de 1994. La presentació d'aquest volum —que consta de 218 pàgines de text i 26 de làmines— va inaugurar, el dia 10 de novembre, a la Sala Prat de la Riba de l'IEC, el curs 1995-1996, i va anar a càrrec del senyor Manuel Riu i Riu, membre de la Secció Històrico-Arqueològica i catedràtic d'Història Medieval de la Universitat de Barcelona.

La Delegació de Sabadell va inaugurar el curs 1995-1996 el dia 26 d'octubre, amb un parlament a càrrec del senyor Joan-F. Cabestany i Fort, president d'Amics de l'Art Romànic, que parlà sobre «*Confessio-cripta*: el culte medieval a les relíquies», en la seu de la delegació: el Museu d'Història de Sabadell.

Cal assenyalar també la participació, el dia 8 de febrer, a la Sala Prat de la Riba de l'IEC, d'Amics de l'Art Romànic en la sessió d'homenatge organitzada per l'Institut d'Estudis Catalans en memòria del senyor Joan Ainaud de Lasarte (soci de mèrit d'Amics de l'Art Romànic), en la qual participaren els senyors Francesc Fontbona i de Vallescar i Xavier Barral i Altet, en representació de la Secció Històrico-Arqueològica, i el senyor Joan-F. Cabestany i Fort, president d'Amics de l'Art Romànic, els quals glossaren la figura i l'obra de l'homenatjat.

Els dies 8, 9 i 10 de novembre es va celebrar, a la Sala Prat de la Riba de l'IEC, el cinquè Col·loqui sobre *Les catedrals catalanes. Arquitectura i art medievals*, al qual es varen presentar un total de trenta-dues comunicacions, a banda de la ponència inaugural i de les conclusions, a càrrec del doctor Xavier Barral i Altet, i el doctor Joan-F. Cabestany i Fort, respectivament. Els treballs presentats oferiren diferents aspectes inèdits sobre arquitectura, pintura, escultura, etc., referits a les catedrals medievals catalanes (Barcelona, Elna, Girona, Lleida, la Seu d'Urgell, Tarragona, Tortosa i Vic), que desembocaren en interessants col·loquis al final de cada exposició.

Els dies 15 i 16 de setembre van tenir lloc els actes d'inauguració de la restauració de l'església preromànica de Sant Quirze de Pedret (Berga), on Amics de l'Art Romànic va estar representat pel president, senyor Joan-F. Cabestany i Fort, i també va comptar amb l'assistència dels consocis Pere Ponsich (soci de mèrit de l'entitat) i Xavier Barral i Altet.

El dia 6 d'octubre, en col·laboració amb l'Asociación de Amigos de los Castillos, es portà a terme, a la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, una sessió commemorativa del mil·lenari de la consagració de l'església de Sant Andreu, veïna del castell del Coll, d'Olot (Garrotxa), on participà, entre altres, el doctor Antoni Pladevall i Font, delegat de l'IEC davant d'Amics de l'Art Romànic i consoci de l'entitat, el qual parlà sobre «L'acta de consagració de Sant Andreu, per Odó, bisbe de Girona, el 995».

Els dies 6 i 7 d'octubre es portaren a terme, a Sant Feliu de Guíxols, sota el títol *Patrimoni i història local*, unes Jornades d'Homenatge a Lluís Esteva i Cruafies, en les quals Amics de l'Art Romànic va ésser-hi representat pel president i la vicepresidenta de l'entitat, el doctor Joan-F. Cabestany i Fort i la doctora Maria Teresa Matas i Blanxart, respectivament.

Els dies 23, 24 i 25 de novembre es va retre, a la ciutat de Girona, un homenatge al nostre soci de mèrit doctor Pere de Palol, amb la celebració d'un Congrés que portà per títol *Hispania i Roma d'August a Carlemany*, els actes del qual comptaren amb l'assistència del president i la vicepresidenta d'Amics de l'Art Romànic.

Del dia 20 de març al 9 d'abril, l'Arxiu Romànic de la Unió Excursionista de Catalunya de Sants va organitzar, al Centre Cívic Pati Llimona, una exposició fotogràfica sobre el tema *Arquitectura religiosa romànica: els monestirs*. La inauguració de l'exposició va anar a càrrec del president de la societat, a la qual també assistí, en incorporació, la Junta Directiva de l'entitat.

D'altra banda, al llarg del curs s'han portat a terme un seguit de sessions de treball que, sota el títol genèric de *L'arquitectura civil catalana d'època romànica i gòtica*, han tractat de donar una visió general sobre diferents aspectes relacionats amb l'enunciat. Les diferents conferències, celebrades a la Sala Prat de la Riba de l'Institut d'Estudis Catalans, foren les següents:

- 11.12.95 «La restauració de Sant Quirze de Pedret», per Antoni González.
- 08.01.96 «L'arquitectura civil a l'edat mitjana: característiques i suggeriments», per Joan-F. Cabestany.
- 22.01.96 «Els palaus comtals i reials de Barcelona», per Anna Maria Adroer.
- 12.02.96 «Hospitals de camí i hospitals de població», per Joan-F. Cabestany.
- 26.02.96 «El palau dels reis de Mallorca, de Perpinyà», per Olivier Poisson.

- 11.03.96 «Intervencions arqueològiques a diferents ponts de la conca del riu Llobregat», per Àlvar Caixal.
- 25.03.96 «Els banys medievals», per Xavier Barral.
- 15.04.96 «El General de Catalunya i el Consell Municipal de Barcelona», per Pere Beseran.
- 06.05.96 «Excavació arqueològica de la Torre del Baró. Viladecans (Baix Llobregat)», per Albert López.
- 20.05.96 «La casa a la ciutat medieval», per Teresa Vinyoles.
- 03.06.96 «El mas medieval», per Manuel Riu.

La Delegació de Sabadell, per la seva banda, va organitzar, en la sala d'actes del Museu d'Història de Sabadell, les conferències següents:

- 16.11.95 «Últims estudis sobre el campanar de Sant Fèlix de Sabadell», per Albert Roig.
- 18.01.96 «La façana romànica. Iconografia entre Déu i els homes», per Xavier Barral.
- 15.02.96 «Els palaus comtals i reials de Barcelona», per Anna Maria Adroer.
- 21.03.96 «Les drassanes i llotges medievals», per Joan-F. Cabestany.
- 25.04.96 «L'alimentació dels pobres i dels canonges de la catedral de Lleida (segle XIV)», per Prim Bertran.
- 23.05.96 «El sepulcre de Santa Eulàlia i la construcció de la capçalera de la catedral de Barcelona», per Josep M. Bracons.
- 20.06.96 «Visió de la Cerdanya», per Feliu Carreras.

Com a complement de totes aquestes activitats, es varen portar a terme les visites següents:

- 09.11.95 Catedral de Tarragona (Tarragonès).
- 10.11.95 Catedral de Barcelona (Barcelonès).
- 20.01.96 Museu Nacional d'Art de Catalunya (Barcelonès).
- 23.03.96 Cubells, santuari del Salgar i castell de Vilves (Noguera).
- 11.05.96 Torre del Baró. Viladecans (Baix Llobregat).
- 25.05.96 Cistella, Lledó i castells de Vilaric i Llers (Baix Empordà).
- 08.06.96 Sabadell: Sant Pau de Riu-sec i Sant Nicolau d'Arraona (Vallès Occidental).

Així mateix, la Delegació de Sabadell va efectuar les visites següents:

- 22.10.95 Sant Pere el Gros, Pelagalls, Concabella, Vilamajor i Taltell (Segarra).
- 12.11.95 Lleida: Paeria, Hospital de Santa Maria i esglésies de Sant Llorenç i la Seu Vella (Segrià).
- 21.01.96 Santa Maria de Palau, Albanyà, Sant Llorenç de la Muga, Agullana (Alt Empordà).
- 18.02.96 Cubells, castell de Montsonís i santuari del Salgar (Noguera).
- 17.03.96 Olius, Solsona (catedral i museu), santuari del Miracle (Solsonès).
- 21.04.96 Santuari de la Gleva, Llussà, Oristà (Osona).
- 19.05.96 Monells, la Bisbal d'Empordà (castell), Canapost, Ullestret, Sant Julià de Boada, Pals (Baix Empordà).
- 08.06.96 Sabadell: Sant Pau de Riu-Sec i Sant Nicolau d'Arraona (Vallès Occidental).
- 16.05.96 Espiells, Moja, Sant Sebastià dels Gorgs, castell i església de Sant Martí Sarroca (Alt Penedès).

Dins les activitats habituals, s'ha continuat publicant la *Circular* (núm. 146 a 155), la qual té la finalitat de servir de mitjà d'informació dels associats.

Finalment se celebrà, el dia 11 d'abril de 1996, l'Assemblea General ordinària, en la qual es va aprovar la memòria d'activitats del curs 1994-1995 i la gestió administrativa de la Junta Directiva, i on es va prendre l'acord de donar a conèixer nominalment en cada assemblea els socis que en el transcurs de l'any hagin causat òbit.

▼ Societat Catalana d'Estudis Hebraics

Junta Directiva

President:	EDUARD FELIU I MABRES
Tresorer:	PERE CASANELLAS I BASSOLS
Secretari:	JORDI CASANOVAS I MIRÓ
Vocals:	ESPERANÇA BARJAU I RICO PRIM BERTRAN I ROIGÉ JOAN FERRER I COSTA VICTÒRIA MORA I POUS

Delegada de l'IEC: MARIA TERESA FERRER I MALLOL

Nombre de socis: 52

Durant el curs 1995-1996 s'han portat a terme les activitats bàsiques a fi de consolidar la nostra Societat en el seu primer any de vida i permetre la seva integració dins el conjunt de les societats filials de l'Institut. En aquest sentit, la nostra tasca s'ha orientat cap a un millor coneixement de l'estructura interna de l'Institut i dels recursos que es troben a disposició de les societats filials per acomplir la seva tasca.

Hem deixat pràcticament enllestit el primer número de la nostra revista, *Tamid*, que inclourà, entre d'altres, diversos articles sobre textos hebreus medievals i moderns, així com la traducció d'un extens treball, originàriament en hebreu, sobre els diplomàtics jueus de la Corona catalanoaragonesa en terres musulmanes entre els anys 1213 i 1327. Dins aquest primer volum, veurà també la llum una vasta *Bibliografia sobre la història dels jueus de la Corona de Catalunya-Aragó i Provença*, on es recullen totes les publicacions aparegudes entre 1985 i 1994, tant a dintre com a fora de Catalunya. Es preveu que podrem oferir-lo als nostres membres cap al final de la tardor.

D'altra banda, hem elaborat ja diversos projectes de recerca, alguns d'ells ja en marxa i d'altres que s'endegaran a l'inici del proper curs, entre els quals cal destacar:

— Un recull de dictàmens de rabins catalans dels segles XII-XV, traduïts de l'hebreu al català, que fan referència a diversos aspectes de la història de la vida quotidiana dels jueus, la seva relació amb els cristians, l'organització de les aljames, etc.

— L'inici de la compilació d'un diccionari hebreu-català.

— Una nova edició actualitzada del corpus de documents hebreus de jueus catalans que reculli tot aquest material, ara dispers, sota la llum de les noves troballes i interpretacions.

La Societat no ha portat encara a terme cap activitat pública, ja que hem dedicat tots els nostres esforços a la tasca de consolidació i estructuració. Hem preparat dos cursos que s'han de dur a terme properament: un sobre la literatura hebrea antiga i un altre sobre la història dels jueus a Catalunya medieval, on es preveu que es tractaria a grans trets, tant de l'espai físic com de les institucions, els funcionaris reials, la polèmica entre jueus i cristians i l'abundant producció literària dels nostres jueus.

▼ Societat Catalana d'Estudis Històrics

El dia 7 de maig de 1996 es celebrà l'Assemblea General ordinària, amb les eleccions per a la renovació parcial de la Junta Directiva, on s'han modificat els càrrecs de secretari, que abans requeia en el senyor Manuel Rovira i Solà, i el càrrec de vicetresorer, que abans no existia. En la reunió del dia 29 de maig es féu la renovació de càrrecs. La Junta ha quedat formada de la manera següent:

Junta Directiva

President:	GASPAR FELIU I MONTFORT
Vicepresident:	GENER GONZALVO I BOU
Secretària:	MÓNICA GONZÁLEZ I FERNÁNDEZ
Vicesecretària:	MERCÈ RENOM I PULIT
Tresorer:	PERE MOLAS I RIBALTA
Vicetresorer:	ORIOL OLEART I PIQUET
Vocals:	CORAL CUADRADA I MAJOR ARMAND DE FLUVIA I ESCORSA CARME MOLINERO I RUIZ MANUEL ROVIRA I SOLÀ

Delegat de l'IEC: ALBERT BALCELLS I GONZÁLEZ

Nombre de socis: 196

La Societat Catalana d'Estudis Històrics organitza fonamentalment conferències, debats i seminaris amb la participació de destacats especialistes del país i estrangers, i dinamitza així l'intercanvi de coneixements, de mètodes i d'experiències entre els investigadors. Edita també el *Bulletí de la SCEH* (un volum cada any) i, en col·laboració amb l'editorial L'Avenc, la col·lecció «Còrsia».

Conferències

Josep M. Salrach: «Els *servi* de la gran propietat als segles VI-IX. Una panoràmica europea». Conferència inaugural. Institut d'Estudis Catalans, 18 d'octubre de 1995.

Enric Tello: presentació del llibre *Cervera i la Segarra al segle XVIII*. Institut d'Estudis Catalans, 29 de novembre de 1995.

Víctor Ferro i Pomà: «Als cinc-cents anys de la primera compilació de lleis de Catalunya». Institut d'Estudis Catalans, 21 de febrer de 1996.

Josep M. Bringué: «Comunitats i béns comunals al Pallars Sobirà, segles XV-XVIII». Institut d'Estudis Catalans, 27 de març de 1996.

Josep M. Muñoz: «Entre el mite i l'oblit. Una aproximació a Jaume Vicens Vives (1910-1960)». Institut d'Estudis Catalans, 7 de maig de 1996.

I Curs d'estiu Comtat d'Urgell, *Els grans espais baronials a l'Edat Mitjana. Desenvolupament socioeconòmic*. Organitzat pel Consell Comarcal de la Noguera, amb la col·laboració de la Societat Catalana d'Estudis Històrics i de l'Institut d'Estudis Ilerdencs. Institut d'Estudis Catalans, 10, 11 i 12 de juliol de 1996.

Publicacions

Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics, núm. VI (1995).

▼ Societat Catalana d'Estudis Litúrgics

Junta Directiva

President:	ALEXANDRE OLIVAR I DAYDÍ
Secretari:	RAFAEL M. BOFILL I FRANSÍ
Vocals:	JOAN BELLAVISTA I RAMON MIQUEL DELS STS. GROS I PUJOL GABRIEL ROURA I GÜIBAS

Delegat de l'IEC: MANUEL MUNDÓ I MARCET

Nombre de socis: 22

Com ja és habitual, l'activitat corporativa de la Societat s'ha concretat aquest curs en les reunions de tardor i primavera (53 i 54), tingudes, respectivament, el dijous 14 de desembre de 1995 i el dimecres 5 de juny de 1996.

Al marge de les activitats científiques individuals dels membres, en les actuacions pròpiament socials d'aquest curs cal destacar: la presentació, en la reunió del desembre, de l'extens volum VI de *Miscel·lània Litúrgica Catalana*, dedicat a la memòria del doctor José Janini, membre cofundador de la SCEL; la decisió de mantenir en endavant el ritme darrerament assolit en aquesta publicació —la periodicitat anual—, tot i les dificultats pressupostàries la preparació del material corresponent al següent volum de *Miscel·lània Litúrgica Catalana*, VII, que apareixerà, si Déu vol, la propera tardor; i l'establiment de nous intercanvis de publicacions, concretament amb l'abadia de Silos, l'Arxiu Capitular de Girona, el Departament de Prehistòria, Història Antiga i Arqueologia de la Universitat de Barcelona i l'Institut Superior de Litúrgia, també de Barcelona.

Entre la resta d'esdeveniments cal esmentar: la recepció d'un nou membre de la SCEL, la doctora Cristina Godoy, professora del Departament de Prehistòria, Història Antiga i Arqueologia de la Universitat de Barcelona, i la seva interessant conferència «L'escenari de la litúrgia hispana a l'antiguitat tardana», que tingué una particular dedicació a la relació entre els textos litúrgics i la petita basílica paleocristiana de l'amfiteatre romà de Tarragona, que suscità un ampli debat entre la conferenciant i els membres assistents; l'ingrés a la Societat del pare Pierre-M. Gy, exdirector de l'Institut Superior de Litúrgia de París; el traspàs del doctor Joan Ainaud i de Lasarte, membre de la SCEL, que havia estat

director general del Museu d'Art de Barcelona; la nova presidència de la Secció Històrico-Arqueològica de l'IEC, recaiguda en el doctor Mundó, membre de la SCEL i delegat de l'Institut en la nostra Societat.

Conferència

Cristina Godoy: «L'escenari de la litúrgia hispana a l'antiguitat tardana», Barcelona, 5 de juny de 1996.

Publicació

Miscel·lània Litúrgica Catalana, núm. VI (1995).

▼ Societat Catalana d'Estudis Numismàtics

Junta Directiva

President:	MIQUEL CRUSAFONT I SABATER
Vicepresident:	LEANDRE VILLARONGA I GARRIGA
Tresorer:	RAFAEL COMAS I EZEQUIEL
Secretària:	ANNA M. BALAGUER I PRUNÉS
Vocal 1r:	JORDI VENTURA I SUBIRATS
Vocal 2n:	ANTONI TURRÓ I MARTÍNEZ

Delegat de l'IEC: MANUEL RIU I RIU

Nombre de socis: 75

Activitats generals

Bona part de l'activitat del curs 1995-1996 ha girat entorn de la preparació del volum 25 d'*Acta Numismàtica* i d'organitzar convenientment la celebració d'aquesta efemèride, a la qual es volia donar un especial ressò. Una manera adient de fer-ho era fer públic reconeixement de la labor dels col·laboradors més destacats que ha tingut *Acta Numismàtica* durant aquests vint-i-cinc anys, i també de les persones i institucions que, amb la seva actitud oberta i col·laboradora, han contribuït, a voltes de manera força decisiva, a fer que el nostre anuari pogués tirar endavant. Una medalla especialment emesa per la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics i dedicada a cadascuna d'aquestes persones i institucions ha estat l'expressió del públic agraïment que la nostra entitat com a editora d'*Acta Numismàtica* els ha volgut retre.

Un altre dels objectius d'enguany és haver assolit noves bases en el tema de la publicació de monografies, que permetrà editar un nou volum de la col·lecció «Joaquim Botet i Sisó».

Actes, conferències, congressos i altres activitats

El dia 9 d'octubre es convocava una sessió informativa i de presentació del volum 24 d'*Acta Numismàtica*.

cat conjuntament per la nostra Societat i per la Secció Numismàtica del Cercle Filatèlic i Numismàtic de Barcelona, la SCEN organitzà una conferència a càrrec del doctor Pere Pau Ripollès, professor titular de la Universitat de València. L'esmentada presentació i conferència es celebraren el dia 16 de novembre.

En la reunió del mes de desembre de la Secció Històrico-Arqueològica, el president de la nostra Societat, doctor M. Crusafont i Sabater, presentà la seva comunicació sobre el tema «Perspectives de la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics».

IX Trobada d'Estudis Numismàtics (4-5 de març 1996), organitzada en col·laboració amb l'Asociación Numismática Española. El tema d'estudi proposat fou «Moneda provincial romana d'Hispania». Les jornades de treball foren presidides pel doctor Pere Pau Ripollès, reconegut especialista en el tema, i que pronuncià una conferència amb la qual es clogueren les sessions de treball. Les actes d'aquesta trobada seran publicades a *Gaceta Numismática*.

El mes de març la SCEN cursà sol·licitud d'un ajut per a la publicació del llibre de M. Crusafont i Sabater i de Rafael Comes *El florí català de Catalunya, València i Mallorca*, que ha estat concedit. L'obra es publicarà en règim de coedició amb l'ANE i serà el volum tercer de la col·lecció «Joaquim Botet i Sisó».

La Junta Directiva de la Comissió Internacional de Numismàtica, en la qual el nostre vicepresident, doctor Leandre Villaronga, ocupa el càrrec de tresorer, ha celebrat la seva reunió anual a Estocolm el mes de maig.

L'acte de celebració del 25è aniversari d'*Acta Numismàtica* i presentació del volum 25 d'aquesta publicació es realitzà a la seu de l'IEC el dia 20 de juny. Durant aquest acte foren lliurades a 23 persones i a 11 institucions les medalles que, en reconeixement de la seva col·laboració continuada i del seu ajut en l'edició d'*Acta Numismàtica*, la SCEN els havia concedit. Per altra banda, cal dir que el volum 25 d'*Acta Numismàtica* ha estat dedicat a altres col·laboradors destacats no vivents.

L'Assemblea General ordinària es celebrà el dia 20 de juny 1996.

Publicacions

Acta Numismàtica, núm. 25 (1995), 254 p.

▼
Societat Catalana de Musicologia

Junta Directiva:

President:	ROMA ESCALAS I LLIMONÀ
Vicepresidenta:	MONTSERRAT ALBET I VILA
Tresorer:	SERGI CASADEMUNT I FIOI
Secretari:	JOSEP MARIA GREGORI I CIFRE
Vocal 1r:	JOAQUIM GARRIGOSA I MASSANA
Vocal 2n:	XAVIER MOLL I CAMPS

Delegat de l'IEC: RAMON ARAMON I SERRA

Nombre de socis: 42

Activitats i trobades generals

S'han dut a terme les reunions dels socis de la Societat següents:

20 d'octubre de 1995: Programació del calendari d'activitats del curs, revisió i actualització dels comptes i llibre de socis i informe sobre les edicions i butlletí.

23 de novembre de 1995. Presentació de l'edició de *les Vint-i-tres sonates per a tecla de Josep Gallés* i concert de sonates de J. Gallés a càrrec de Maria Lluïsa Cortada, clavicèmbal, i Jordi Reguant, forte-piano.

22 de febrer de 1996. Sessió científica sobre «La perspectiva històrica del cant gregorià des de la notació catalana», a càrrec de Josep Pavia.

28 de març de 1996. Sessió dedicada a la memòria de Maria Ester Sala, amb les intervencions següents: P. Daniel Codina: «A l'entorn de la música de tecla ibèrica». doctor Josep M. Vilar: «La descoberta de nous fons musicals». L'art de la Glosa Renaixentista: interpretacions musicals a càrrec de Maria Lluïsa Cortada, clavicèmbal, i Romà Escalas, flauta del Renaixement.

10 de maig de 1995. Supervisió del maquetatge, correcció i decisió dels darrers detalls de la publicació del *Butlletí*. Es nomenà una comissió per cercar una il·lustració que servís de trama per a la portada.

Sessions de treball no col·lectives

1. Reunions mensuals de Junta per a la programació i organització de les trobades.
2. Reunions de la comissió de publicacions per al seguiment i la correcció de la publicació del *Bulletí*.
3. Trobades de la Junta per a la programació del curs vinent i la preparació d'un simposi sobre «La musicologia catalana, estat de la qüestió».